

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช

กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน

ประจำเดือน สิงหาคม 2561

สำนักงานเกษตรจังหวัดน่านเตือนการระบาดของศัตรูพืช ด้วยช่วงนี้เป็นช่วงการเจริญเติบโตทางลำต้นของข้าวไร่อาจมีการระบาดของเพลี้ยอ่อนที่รากข้าว สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่เมื่อพบการระบาด ขอแจ้งเตือนให้เกษตรกรทราบและป้องกันกำจัดต่อไป

เพลี้ยอ่อนที่ราก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tetraneura nigriabdominalis* วงศ์ Aphididae อันดับ Homoptera

ลักษณะการทำลาย

แมลงศัตรูข้าวไร่ที่ระบาดทำลายข้าวไร่บางครั้งบางคราว และมีความสำคัญเฉพาะในบางท้องที่ เช่น ที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน และแม่ฮ่องสอน ทำลายข้าวไร่ตั้งแต่ระยะกล้า โดยอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม ดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณส่วนรากใกล้โคนต้นและระดับดิน ต้นข้าวจะมีการเหลืองซีด ชะงักการเจริญเติบโตและแคระแกร็นผิดปกติ ถ้ามีการระบาดรุนแรง ต้นข้าวจะแสดงอาการเหี่ยวเฉา ใบบิดม้วนตามยาว ไม่ฟื้นตัวหลังจากได้รับน้ำฝน และแห้งตายในเวลาต่อมา เมื่อถึงต้นข้าวที่มีลักษณะดังกล่าวขึ้นมาจากดิน จะพบกลุ่มเพลี้ยอ่อนเกาะดูดกินที่รากเป็นจำนวนมาก การระบาดทำลายจะเป็น หย่อมๆ โดยมี “มดเลี้ยงเพลี้ย” (Tending ants) สกุล *Pheidole*, *Crematogaster*, *Tetramorium*, *Lasius* และ *Tapinoma* เป็นแมลงพาหะในการเคลื่อนที่และแพร่กระจาย โดยมดจะนำเพลี้ยอ่อนไปเลี้ยงและดูแลในรังในระยะที่ยังไม่มีการปลูกข้าวไร่ และจะหาที่อาศัยใหม่ให้เพลี้ยอ่อน โดยขุดอุโมงค์ทางเดินไปตามระบบรากของข้าวไร่ เพื่อให้เพลี้ยอ่อนสามารถเคลื่อนย้ายไปดูดกินที่ส่วนรากของข้าวไร่ได้สะดวก

รูปร่างและชีวประวัติ

เพลี้ยอ่อนที่ราก *T. nigriabdominalis* เป็นแมลงปากเจาะดูด ขนาดเล็ก ประมาณ ๑.๕-๒ มิลลิเมตร สีน้ำตาลแดง ขมพู หรือเหลืองส้ม ลำตัวอ่อนนุ่ม เคลื่อนไหวช้า พบแต่เพศเมีย ไม่มีปีก รูปร่างคล้ายผลฝรั่ง หนวดมี ๕ ปล้อง สืบพันธุ์โดยออกลูกเป็นตัว (viviparous parthenogenesis) ระยะตัวอ่อนมี ๔ ระยะ ระยะที่ ๑-๔ อายุเฉลี่ย ๑๕ วัน ตัวเต็มวัยอายุ ๑๕-๒๐ วัน เพศเมียออกลูกได้ ๓๕-๓๖๐

การป้องกันกำจัด

๑. ตั้งแต่เริ่มพบอาการเสียหายจากเพลี้ยอ่อน ค่อยๆ ถอนต้นข้าวที่ถูกทำลาย เพื่อให้เพลี้ยอ่อนติดขึ้นมากับรากข้าวมาและนำไปทำลายทิ้ง

๒. ป้องกันกำจัดมด ที่เป็นแมลงพาหะ ขุดทางเดินบริเวณระบบราก และนำเพลี้ยอ่อนไปกระจายจากต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง

๓. ใช้สารฆ่าแมลงคาร์บาริล (เซฟวิน ๘๕% ดับบลิวพี) หรือมาลาไทออน (มาลาไธออน ๕๗% อีซี) อัตรา ๔๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นบริเวณโคนต้นข้าว เฉพาะบริเวณที่มีเพลี้ยอ่อนระบาดเท่านั้น

